

”Gammelt og Nytt”

Nr.4 2010

Medlemsblad for Båtsfjord Historie og Museumslag

50 års bank-historie er over

Tirsdag 30. november stengt Nordea sitt kontor i Båtsfjord. Da var nesten 50 års bank – historie over. Det startet med Fiskernesbank sommeren 1962, senere ble det Kretidkassen og tilslutt Nordea. På det meste var det 19 ansatte i banken. Kontoret har vært drevet som et en mannskantor de siste årene og når den eneste ansatte Judith Viken gikk av med pensjon fra 1. desember, valgt Nordea og legg ned kontoret i Båtsfjord

Lederen har ordet.

Nu går det mot jul igjen. Jeg synes at det ikke er lenge siden vi feiret forrige jul. I høst har vi prøvd å hatt museumet åpent hver tirsdag i oktober og november, men det har ikke vært noen besøkende. Jeg håper att flere vil være med og jobbe for Historie og Museumslaget slik att historien og ting/tang til Båtsfjord befolkning blir tatt vare på

På kommunestyre møte 9. desember fikk Båtsfjord Historie og Museumslag kroner 40.000 i støtte for 2011.

Årsmøte skal avholdes tirsdag 8. februar 2011 på museumet, så da er det bare og møt opp. Har du saker som du vil at årsmøte skal behandle er det bare og sende den inn til styret innen 14. januar 2011.

”Gammelt og Nytt” er nu lagt ut på hjemme siden til Båtsfjord kommunen, du finner dem under Båtsfjord Frivilligsentralen, der er alle nr. av ”Gammelt og Nytt” lagt ut.

Ellers kan du lese i dette nr. av ”Gammelt og Nytt” om redningsaksjonen ved Hamningberg i 1894, og portrett av Arnulf Grevstad.

Til slutt vil jeg ønske dere alle **en riktig fredelig jul og et godt nyttår.**

Alex

Året er aldri så langt at julaften ikke kommer uventa på somme.

Årsmøte

Båtsfjord Historie og Museumslag avholder årsmøte **tirsdag 8. februar 2011**

I lensmannsgata 4. (Museumet) **Klokken 19,30.**

Vanlige årsmøte saker.

Saker som ønskes behandlet på Årsmøte må være styre i hende innen 14. januar 2009.

Styret

Kjære Båtsfjording og sambygding

Nå står jula for døra igjen. Ei hektisk og trivelig tid hvor ofte tradisjonene våre kommer frem. De vi har med fra oss fra barneår og de vi selv har laget oss. Selv henger jeg opp kalenderen mamma sydde til oss unger, tar frem julepynt etter bestemor og fryder meg med gode minner.

Hjemmelaget is og kjøttrull samt pepperkakehus og gammeldags lefser er noen av tradisjonene jeg selv har skapt. Derimot prøver jeg å kose meg med "oppgavene" å unngå at det blir et pes. Og er det noe jeg ikke rekker, ja så får det bare være. For det kan fort bli en del pes i en travel hverdag og noen ganger bør vi fire på kravene til oss selv.

Så benytter jeg anledningen til å informere om flg; det vil bli dannet en stiftelse for "Russebruket" til Wilfred Andreassen. Wilfred vil at bruket skal bli tatt vare på og brukt. Bla ønsker han at museumet kan være der etter hvert. Dersom noen av leserne har lyst til å være med på dette, som jeg tror kan bli kjempespennende, ta kontakt med meg eller Ronny på Linken. Her vil vi trenge både ildsjeler og kompetanse!

Til sist vil jeg ønske alle sammen ei flott førjulstid, å ha ei **god jul og et godt nytt år**

*Hilsen Gunn Marit
Ordfører*

Jeg er så glad for at jeg er født av mamma og pappa, det må være følelsen å

bli født av noen man ikke kjenner.

Feil medisin sved som ild.

Men mannen ser bedre nå enn han gjorde før.

Båtsfjord: Da en husfar her i Båtsfjord skulle ta sin vanlige øyemedisin hadde han det litt for travelt og brukte i stede sprit som sto på et glass like for hånden. Forvekslingen var ikke helt smertefri ble det sagt, men mannen er vel fornøyd han, for han ser bedre nå en før.

ØL-SKANDALEN I BÅTSFJORD:

KOMMUNESTYRETS VEDTAK VAR ULOVLIG – ER NÅ ANNULLERT

Ølskandalen i Båtsfjord som gjelder bevillingen til stedets restaurant "Skansen" ruller videre og kontorsjef Aanstad i Båtsfjord kommune opplyser til Lofotposten at kommunestyrets vedtak om å inndra bevillingen var ulovlig og er annullert.

Bevillingsinnehaver Schølberg har etter loven krav på å få uttale seg i saken, og imøtegå de beskyldninger som er fremsatt, men til tross for at kontorsjefen gjorde kommunestyret oppmerksom på denne viktige detalj ble saken tatt opp – hvilket har resultert i at saken ikke kan behandles på nytt før i september og ølsalget vil forsette som vanlig. I kommunestyret ble uttalt at bevillingen var misbrukt og det kom frem at mindreårige hadde fått kjøpt øl i beruset tilstand. Ordføreren ble pålagt å ta kontakt med politimesteren i Vardø for å få ølkranen stengt med øyeblikkelig virkning. Det gjorde han også – bare for å få konstatert at etter loven har også bevillingsinnehaveren visse krav som må oppfylles før vedtaket er lovlig.

Dermed gikk det hele i papirkurven.

Men selv om så har skjedd henger beskyldningene igjen, og til Lofotposten sier politimester Haugland at dersom det kan bevises at bevillingen er misbrukt, vil påtalemyndigheten reagere.

Men faktum er at det kan bli vanskelig nok, sier politimesteren. Det skal ikke bare bevises at det er solgt øl til mindreårige og berusede personer, men også at betjeningen har opptrådt uaktsomt.

Ved Båtsfjord politistasjon sier politibetjent Asbjørn With til Lofotposten at kommunestyrets reaksjon var gledelig. Politikontroll har avslørt at det i hvert fall ved et par tilfelle er solgt øl til berusede personer.

- Men til mindreårige?

- Vel, det er uklart. Uklart er det også om drukkenskapen i Båtsfjord har øket under bevillingstiden. Men folk er ikke snare til å melde slikt til oss, så noen merkbar økning kan vi ikke snakke om. Rent personlig vil jeg ikke betegnet stedet som restaurant lenger, men som bule. Det er uholdbart og at bevillingen blir misbrukt er det vel ikke tvil om. Politiet har ved et par tilfelle tildelt innehaveren advarsel for måten bevillingen drives på, og man har vært inne på tanken om å få stedet stengt, men har manglet beviser.

Lofotposten tirsdag 31.8. 1965

Julespillet er avlyst i Tana, fordi det er umulig å finne tre vise menn og ei jomfru.

Grasrotandelen

Nu kan du gi Grasrotandelen din til Båtsfjord Museum og Historielag.

*Så fremt en kvinne ikke får den mann som hun gjerne vil ha,
Så må himmelen den mann hun får.*

”OSLOFJORD” minesprengt.

Norges største passasjerskip dermed ute av sagaen. Norges største passasjerskip, ”Oslofjord” skal være sunket utenfor Newcastle for to dager siden, erklæres det fra New York. Skipet skal ha vært på tilbakereise fra Storbritannia til De Forente Stater, da det støtte på en mine og sank. Om besetningens skjebne, opplyses det ennå intet. Den Norske Amerikalinje opplyser at man der ikke har fått noen som helst underretning om forliset. Oslofjord var på 18.672 br.tonn og var bygget i Bremen av A.G. Weser. I mai måned 1938 kom skipet til Oslo på sin første tur.

Finnmarken 1940

”Breitind” brann på fiskefeltet.

Båten ble totalvrak, men mannskapet klarte seg.

I går natt ble den 40 fots store fiskebåten ”Breitind” av Båtsfjord tilhørende Jarl Bolle totalskadet av brann. Brannen brøt ut da ”Breitind” lå i fiske ute på feltet ca, en kvartmil nord for Syltefjordklubben. Det var tre mann ombord i båten, og det var ikke mulig for dem å få bukt med brannen som brøt ut i maskinnrommet.

Ikke langt fra ”Breitind” lå far til Jarl, Ingvald Bolle med sin båt ”Laksen” og han kom til unnsetning. Det var ikke annet å gjøre enn å få ”Breitind” på land. Den står nu i fjæra i Syltefjordklubben og må betraktes som totalvrak. Brannen herjet i 2 – 3 timer. Heldigvis kom ingen til skade under brannen.

Finnmarken juli 1966

Varmerekord på Makkaur.

Makkaur fyr satt torsdag ny varmerecord. Maksimums-temperaturen ble målt til hele 29,0 varmegrader. Sist det ble målt varmerecord på Makkaur, var i 1960. Da var den 27,5 grader. I tillegg manglet Makkaur bare en halv grad på å få registrert trope døgn natt til fredag. Og meteorologen lover godvær for hele Øst-Finnmark.

Makkaur hadde også den høyeste minimums-temperaturen i Finnmark natt til fredag. På det kjøligste var det 19,5 grader på Makkaur, bare en halv grad fra tropedøgn.

Finnmarken 1. juli 1989

Populær æresruss.

Neil Lupton var en populær æres-blåruss i Båtsfjord. Det var under stor jubel den opprinnelig skodden fikk denne hedertittel forut for russedåpen på Polar-messa tirsdag kveld.

Mange av oss husker blårussen etter at de gikk ut i Finnmarken og beklaget at de ikke fikk leie lokaler til sin 16. maifest. I denne sammenheng har Neil betydd mye for russen.

Han engasjerte seg straks for å hjelpe de husløse, og resultatet ble en hyggelig sammenkomst på Polar- kantina.. Med god mat og tilhørende drikke – irimelige mengder, så lenge vi kunne kontrollere.

Det er vell nærmest unødvendig å fortelle at den gastronomiske tusenkunstner Neil Lupton var kokk for årest blårussekkull. Fra Polar – kjøkkenet tryllet han frem Biff a la Lupton og kylling med det herligste tilbehør. Og som gammel graver og kirketjener var ikke Lupton snauere enn han også fungerte som ”prest”. Med den største selvfølgelighet ledet han seremonien fikk sine luer og tilhørende russenavn.

Neil opptrådte for øvrig på ”hjemmebane” denne kvelden . Etter at Sen indre Sjømannsmisjon sa opp samarbeidet med ham på Havly, har tusenkunstneren hatt tilhold på kantina til Polar. Her har han sørget for velsmakende retter til de ansatte, og ikke minst for sitt Neil Catering som i alle høyest grad fortsatt er i virksomhet.

Finnmarken mai 1989

De utro kjenner kjærlighetens gleder, de trofaste kjenner dens tragedie.

Telegrafvæsenet dagjournal ved Båtsfjord station.

Mars 1885

Den 28 dennes ankom fisketelegrafist P. Matheussen for at overta bestyrelsen af stasjon her.

29/3. I dag kom inspektøren fra Berlevåg. Han tok turen over land for at efterse kabelen over Kongsefjorden, da den var lidt i ustand.

30/3. I dag åbnedes stadioen for almindelig korespodanse. Her er endnu ingen teng til fiske, Ingen almue.

April

1/4. Hverken her eller ved Makur er indnu noget fiske begyndt.

8/4. I dag indkom to storbåde, med til sammen 3000 fisk, fra Makur og vestover skal det være gode ydsikter.

10/4. Indkomne båder bereter om gode utsikter for fiske udenfor. Lodde står det i masse udenfor fjorden. Her inde ingen udsikter.

14, 16/4 Forferdlig storm og sjøgang. Den 15. ds. Forliste 6 fartøyer i Berlevåg. 20 både ble knust i Syltefjord, og mellom 30 og 40 både i Hamningberg. Intet menneskliv gikk tabt.

17/4. Uver har hindret fisket. I dag nordnordost, svag.

18/4. Fiske fremdels godt ved Makur. Fisk og lodde antages på indsig indover fjorden.

24-25/4 I går og i dag har her vært hval lige inde i fjorden, så man antage at lodden er kommen indover, men her er endnu ingen fisk.

26-30/4. Her er endnu ingen almue. Kun kjøpefartøy har lagt her hele tiden, den jakt som indkom under forlis i slutten af marts.

Redningsaksjonen ved Hamningberg 1894

Sammenfattet av Ståle A. Olsen

Mai

1/5. Det tegner sig endnu ikke til nogen vår. Snemassen har til denne tid stadigøget på med . 3-5 grader kulde om natten.
2/5. Fisket udenfor Makur har nu begyndt, ugjevnt. Fra 200 til 1600 fisk
7/5. Lodde og hval fremdels her inde i fjorden, men ingen fisk. Vestfor makur er fisket aftangende. Men østfor, tiltagende.
8 og 10/5. Her er fremdels stille og dødt. Fremdels frost om neterne., så det går overmåde smått med snesmeltningen.
11 – 15/5. Man har begynt at fiske meget godt på line udt ved Makur og Båtsfjordnæringen. Lodde har mand fået tilsend fra Vardø.
20/5. Nan har nu seet store stimer med sei utenfor fjorden. Af den grund antages fisket snart slutt.
25/5. I år har det været ualmindelig liden trafikk, og her er heller ingen utsigt for at den vil tiltaget.
Baadsfjord lukkes i dag efter endt tjeneste.

Den grådige julenissen

Så har vi fått bekreftelsen, julenissen er ikke bare en glad giver, han rasker til seg det han kan av lønninger også . For den skjeggete yrkesgruppen har hatt en gedigen lønnsvekst i 80 åra.

I følge Økonomisk Rapport kan julenissen i denne søte førjulstid innkassere 125 kroner timen , mens han i 1981 fikk 50 kroner. Det er en lønnsvekst på 150 prosent, mens en industriarbeider i samme periode har hatt en vekst på 92 prosent og er nå opp i snaut 83 kroner timen.

Endelig er lønna skammelig lav , sier en representant for julenissene, i hardt arbeid under gaveutdeling. – Lønna dekker ikke en gang gaven vi deler ut.

- Men dere betaler ikke dem sjøl?
- Nei det er riktig

Men om lønningene er oppløftende, rammes og så denne arbeidsgruppen av tildels dramatisk ledighet. For veldig mange faste nisse arbeidsgiver har i år kuttet han ut. – Slik skjer bare i nisseland sier enn skuffet og deprimerert ex-nisse .

Finnmarken 24.desember 1988

RS «Colin Archer»

Det er vårtorskefiske i Hamningberg og den åpne havnen er full av tilreisende og lokale fiskebåter. 17 fiskeoppkjøperbåter ligger også på havnen. Det blåser fra nordøst med grov sjø rett inn på havnen.

Mange har allerede dratt opp båtene på land og søkt ly i buene, i fare for hva som kan komme. Men natt til 20. mai 1894 gir mange opp og lar båtene ligge utpå havnen. Siden det er trengsel om plassen på land ligger mange om bord i båtene sine og venter på at uværet skal løye.

Dagen før kom Redningsselskapets skøyte nummer 1. ”Colin Archer” til Vardø for å våke over vårtorskefiske i Øst Finnmark. Det er fem måneder siden den ble sjø satt på Tollerodden i Larvik og skipper Nikolai Anthonissen tok kommando over skøyten. Inne på havnen ligger også seks større dampskip.

Utover dagen 20. mai tiltar vinden i styrke og havet står snart i kok. Sterk storm fra nordøst står rett inn på havna i Hamningberg. Rundt middagstider kommer det telegram til Havnefogden i Vardø fra Hamningberg med følgende beskjed: ”Et Fartøi og flere Baade forlist. Sjøen for stor til aa lande. 20 mennesker på vaagen i fare for at miste livet. Send Dampskip for at prøve optagelse.”

Skipper Anthonissen fikk se telegrammet og besluttet å sette seil, ombord på DS Heimdal gir også kaptein Isaksen beskjed om å forlate Vardø, etter kort tid bestemmer imidlertid kaptein Isaksen om å returnere da sjøen er for grov. Bare RS "Colin Archer" var på vei. Det blåser sterkt, og sikten i snøværet er dårlig, fra en halv nautisk mil og ned til noen båtlengder.

Klokken er rundt halv ni på kvelden da skipper Anthonissen ser havnen i Hamningberg gjennom snøbygene. Skipper Anthonissen skriver i sin rapport: "Vi styrte ned mot brenningen så nær som mulig. Vi gikk over stag og la skøyten over på babord halser, med to rev i fokken. Vi fikk øye på båtene og fartøyene inne på havnen bak brottene."

Skipper Anthonissen, bestmann Olsen og matrosene Pedersen og Hansen setter inn på havnen, de tømmer olje på havet for å roe bølgene.

Redningsskøyten snirkler seg fram og tilbake for å plukke opp folk fra de isolerte båtene. Etter tre kvarters arbeid inne på havnen setter de kurs for det åpne hav igjen. Ombord er det i tillegg til mannskapet 22 mennesker.

Utenfor Persfjorden blir RS "Colin Archer" truffet av en brottsjø som legger akter under vann og smadrer lett båten. Situasjonen blir holdt under kontroll, senere roser skipper Anthonissen skøyten i sin rapport: "Brottsjøen hadde antakelig begravet oss alle om ikke skøyten hadde vært så solid og sjødyktig" Rundt midnatt kommer RS 1. "Colin Archer" frem til Vardø, straks får skipper Anthonissen nok et telegram, det anmoder om å komme tilbake til Hamningberg da det fortsatt var mange ombord i båtene på havnen. Skøyta legger nok en gang ut på en strabasiøs ferd. Tre og en halv time senere er de inne på havnen i Hamningberg igjen og foretar samme prosedyre som forrige gang. Og nok engang setter de kursen mot Vardø. Denne gang med 14 mennesker ekstra ombord.

Rundt klokken ti på formiddagen mandag den 21. mai 1894 kommer de inn på Vardø havn og de fortøyer etter 18 timer på havet i dårlig vær.

Skipper Anthonissen skriver om dagene som fulgte i Vardø: "Her er stor begeistring over vort arbeide. Skøyten besigtiges af en masse mennesker. Havnefogden var selv om bord, ligesaa skipper Marfos, der havde sin hustru i Havningberg om bord i sit fartøi. Hun var en af de vi tog op, og jeg maa sige en taprere og modigere kvinde har jeg aldrig set."

Redningsaksjonen fikk stor betydning da det var den første store prøvelsen for det nokså nystartede Redningsselskapet, saken ble godt omtalt i hovedstadsavisene også. Skipper Anthonissen fikk Kongens fortjenestemedalje i sølv av 1. grad samt 50 kroner i gratiale, bestmann Nils

Olsen og matros Hartvig Pedersen fikk Kongens fortjenestemedalje i sølv av 2. grad, de fikk sammen med matros Hansen 25 kroner hver i gratiale. I anledning 100 års markeringen av redningsdåden ble det i 1994 reist en bauta til ettertidens minne av hendelsen.

Det skulle enda gå mange år før Hamningberg fikk sin molo for å beskytte den åpne havnen, men den kom. Da utbyggingen av to nye moloer for å lage en mye sikrere havn var oppe til behandling etter krigen, varte saken helt fram til 1965 da Stortinget vedtok å ikke bygge nye moloer og fraflyttingen var et faktum.

Bauta som ble reist i 1994

Jula er som en dag på kontoret. Du gjør all jobben og den fete mannen i dress får hele æren.

Æ skal si dæ!

Æ skal si dæ en ting

Og vess æ ska være nøktern og alvorlig
like godt som man bevare andre ting
minna og alt i fra gammel tid
så har det nåt med kultur å gjøre
bevare gode skrømt historia og

RK

Portrett av en veteranfisker.

Juleminne Fra Hamningberg.

Jeg husker et juleminne fra Hamningberg for nogle år siden. Mor bad mig gaa med nogle julegøter til en fattig familie. Det var juleaften. Inde i det trange rum sat moren med 4 smaabarn. Faren var der ikke. Han var gaaet bort, langt vek.. Værelse var ganske svagt oplyst av en liten osende lampe, men dog var det ganske koselig og varm og rent., men der maglet dog noget foruten den vanlige julematen, som det var tarvelig med. Det var ingen juleglæde heller da. På bordet stod en flaske hvori var stukket et lys. Det var Juletræet. Men nu hadde jeg med en grankvist, nogle lys og lidt god julemat, og konen tok straks og rigget til den vesle grankvisten paa en stol, anbragte lysene paa denne. Og se lysene straalte snart fra et improviseret juletæ.

Barna fik hver sin bit julekaker. Ogsaa sang de Glade jul, hellige jul og gikk rundt træet d.v.s. rund stolen hvorpaa træet stod. Og tro om det ikke blev jul i disse smaa barnehjerter da.

Jeg sto paare å saa paa. Jeg hadde jo ogsaa juletræ hjemme, men jeg tro ikke jeg var saa glad som disse fattige smaa. Og det er jeg ikke nok ikke nu. Men naar man gjør andre glad, blir man selv ogsaa glad. Glad naar man gjør andre glad, blir man selv ogsaa glad. Glad naar man kan verre med å realicere de gode tanker som julestemningen sikker har avlet i hvert sind. Glad selv ved å feire julen i Hamningberg.

("Spøkefuglen" 28. desember 1924)

Båtsfjordkalenderen. 2011

Har du husket og kjøpt Båtsfjordkalenderen 2011. Kalenderen får du kjøpt på Velferden, Båtsfjord Museum og Båtsfjord Bibliotek. Du kan også bestille den hos Alex Bolle på telefon 91775292 eller mail abolle@online.no
Kalenderen koster kr. 100 + frakt..

84 år gamle Arnulf Grefstad er veteranfiskeren fremfor noen i Båtsfjord. De fleste her husker nok rødmalte Seira på tur inn og ut fjorden. Arnulf var aktiv fisker helt til han mistet båten i brann i 2006. Han er kjent for sin ualminnelig gode hukommelse og er et oppkomme av gode historier og

faktaopplysninger. Han eier en god del gamle bilder og artikkelstoff, særlig fra Makkaurområdet. Det var derfor naturlig at "Gammelt og nytt" har bedt om å få en prat med ham, med tanke på årets julenummer.

Barndom i Makkaursandfjorden

Arnulf ble født i Makkaursandfjorden i 1926. To år senere ble hans bror Ivar også født der. "Det er ikke mange som kan si at de er født i Makkaursansfjorden", humrer Arnulf. Deres mor Berthe Carlsen Drügge stammet blant annet fra Strømsnes i Indre Båtsfjord. Berthe tilhørte en barneflokk på 11. Konstanse Hansen og Conrad Alf Carlsen er nok de av hennes søsken som huskes best i Båtsfjord.

Far var Tore Grefstad fra Meldal i Trøndelag. Tore var 58 år da Arnulf ble født, mens Berthe var 20 år yngre. Tore Grefstad hadde levd et mangeslunget liv. Han hadde vært gift og hadde barn fra tidligere forhold. Han hadde vært ishavs skipper og ble senere bestyrer på et fiskebruk i Makkaur tilhørende Fritz Dreyer og senere hos Martens. Før 1. verdenskrig etablerte han sitt eget bruk i Makkaursandfjorden. I tillegg hadde Normann Larsen og Nils Jensen fiskebruk der, så det bodde en del folk i Sandfjorden på den tiden.

Arnulf og Ivar fikk sin skolegang i skolekapellet i Makkaur. Skoleveien var lang, to timer en vei til beins eller en time på ski, for langt til å gå daglig.

”Derfor ble jeg 8 år før jeg begynte på skolen”, sier Arnulf. Første skoleåret bodde han hos Johanna Aarnes, det andre bodde både Ivar og han hos Petra og Martin Pedersen. Arnulf forteller at da han en gang 9 år gammel skulle tilbake til skolen i Makkaur, var været så dårlig at det ble sendt bud på Ingvald Skattør i Makkaur for at han skulle følge ham til skolen. De gikk på ski med nordvestlig

vind og sne i mot. Arnulf gikk på hopp ski.. Skattør ba han flere ganger si fra hvis han ønsket å snu, men Arnulf ville tilbake til skolen. Han rakk å få 7 års skolegang. ”Tyskerne kom ikke til Makkaur før i 1942”, forklarer han. ”Jeg var sterkt skolemotivert og hadde bare 1 dag fravær på alle 7 årene. Jeg delte pult med Nikolai Haugsnes samtlige 7 år. Nikolai var bare 6 år da han begynte, så han var forut for sin tid”, sier Arnulf.

Han forteller også at Ivar hadde Ruth Åsjord (gift Larsen) som lærer. Hun var da bare 17 år gammel.

Siden det stunder mot jul var det naturlig å spørre Arnulf om julefeiring på den tiden. Han tenker seg lenge om og sier: ”Det jeg husker best er nok den årlige juletreffest på skolen. Bergljot Skattør gikk rundt og samlet inn penger, og en gang gikk Nikolai og jeg med henne.”

”1930-årene var nødsår så det var ikke var ikke midler til selv en beskjedent feiring. Det ble andre forhold etter krigen”, bemerker Arnulf. Han husker også godt at Emelie Eriksen kom ut til Makkaur fra Båtsfjord før jul for å være bakstekone også der. Emelie var opprinnelig fra Makkaur og refererte hele livet til Makkaur når hun sa at hun skulle reise hjem.

I 1936 dør Tore Grefstad etter et sykeleie på Vardø sykehus. Fiskebruket i Sandfjorden som trolig var pantsatt, ble i 1938 solgt til Nikolai Antonsen fra Tromsø, faren til Karstein, Kåre, Ivar og Dagny (Kjeldsen). Bruket ble flyttet til Båtsfjord og våningshuset står den dag i dag vis a vis Rimi.

Berte og Tore var aldri gift så de etterlatte ble stående på bar bakke. Berte og sønnene flyttet til Makkaur i 1936. Her leide de et hus som tilhørte Nils Jensen hus med understøttelse fra Vardø herred.

Ungdom i Makkaur. I 1940 rett etter at skolen var slutt, fikk Arnulf plass som mannskap ombord på båten til Magnar Kristiansen. De rodde med hyseline. Da høsten kom ville Magnar søke Arnulf fri fra skolen, men etter

litt betenkningstid bestemte Arnulf seg for å prioritere skolen. ”Det var jo siste skoleåret!” Viktor Mikalsen overtok hans plass ombord. Det skulle

siden vise seg at Arnulf var heldig med den avgjørelsen. ”De begynte å ro i Bakken”, forteller Arnulf. Magnar hadde fått lagt inn strøm i båten, men var ikke helt ferdig. Bare lugaren gjenstod. En dag ble båten funnet drivende. En lampe hadde stått og ost. Skipperen og Albert Johansen (far til Aslaug Pedersen og Mary Marthinussen) var omkommet av kullosforgiftning, mens Viktor Mikalsen så vidt berget livet, men var hardt skadet.

Etter fullført skolegang i 1941 dro Arnulf til Båtsfjord. ”For å gjøre det godt”, sier han med et smil. Ivar ble med for å egne line. De bodde i arbeiderbrakka på Martensbruket. Erling Aarnes var blitt bestyrer der. De ble med i kokkelaget, men inntektene var så små at de ikke maktet å betale kokkereginga. Den regninga måtte Berthe ta i ettertid. Inger Wilsgård var kokke. Det var rasjonering på mel og lite mat. Arnulf prøvde å få tilleggskvotene hos forsyningsnemda, men fikk avslag med den begrunnelsen at han var for ung. Det var NS-medlemmer som administrerte ordningen. Inger klarte å ordne brød hos Johanna Aarnes.

Makkaur 2010

Derfor bar det tilbake til Makkaur med dem. Her fikk Arnulf plass på båten til Hans Jørgensen (faren til Johan, Valborg, Oline og Jørgen). Det var ikke fiskemottak i Makkaur på den tiden, så de måtte henge fisken selv. Arnulf forteller at han en dag ikke lenger klarte å løfte sin ende av bærebåra som de brukte til å transportere fisken med. Han var mager og avkrefte med en stygg hoste. ”Jeg skjønnte at noe var galt for båra veidde ikke mer enn 50 kilo fordelt på to mann. De trodde det var influensa så han ble liggende hjemme i 14 dager. Da han omsider kom til sykehuset i Vardø

ble han innlagt øyeblikkelig. Han hadde fått tuberkulose. Det gikk nemlig tuberkulose i Båtsfjord,

Derfra ble han sendt til tuberkulosehjemmet i Talvik. Der traff han blant andre Geir Antonsen og Karstein Olsen fra Båtsfjord.

Arnulf skulle reise hjem til jul i 1942. Her ble han og Harald Ananiassen fra Berlevåg gående og vente på skyss hjem, men passasjertrafikken østover var innstilt. Julius, faren til Harald kom til Hammerfest for å hjelpe. Han hadde gode kontakter i byen å klarte bare å skaffe to plasser. Arnulf måtte følgelig vende tilbake til Talvik og kom seg ikke hjem før i mars. Julius Ananiassen var en av de berlevågingene som senere ble henrettet av tyskerne for spionasjevirkosomhet.

I perioden 1944-47 var Arnulf poståpner og ekspeditør i Makkaur, mens Bernard Hansen overtok telegrafan. For å få jobben måtte Arnulf kausjonere for 2000 kroner. ”2000 kroner var mye penger den gang og det var penger jeg ikke hadde, men Bernhard kausjonerte både for telegrafan og for meg”, sier Arnulf.

Voksen i Båtsfjord.

Allerede under krigen var Makkaur i ferd med å bli fraflyttet, og i 1947 flyttet også Berthe og sønnene til Båtsfjord som noen av de siste. Den siste som dro var Nikolai Pedersen fra Molvika som flyttet i 1950.

Arnulf og Ivar bygde hus sammen i Øverbygda. Huset var klart til innflytting i 1949, men på den tiden var Arnulf i militæret.

På slutten av 1940-tallet var Arnulf med på byggingen av Fi-No-Tro. Han var blant annet med på montasjearbeid i maskinhallen og på montering av heisene.

Arnulf rodde senere sammen med Martin Pedersen (lastebileieren), før han i 1953 kjøpte egen sjark. I 1959 kjøpte han Glomtind, en båt på 35 fot, for så i 1961 å kjøpe Seira sammen med Trygve Klausen. Trygve Klausen trakk seg etter en kort periode ut, og Arnulf drev aktivt fiske med Seira helt til båten gikk tapt i brann sammen med Carlsenbruket i 2006. Da var Arnulf 80 år! Senere kjøpte Arnulf båten ”Skarberg” sammen med Odd Arne Harjo for at kvota på Seira ikke skulle gå ut av kommunen. Arnulf forklarer:” I 1994 fikk jeg beskjed om at kvota ville bli inndratt når jeg fylte 70 år. Dette var før det ble innført omsettelige kvoter. Uten kvote ville båten være verdiløs. I 1996 måtte jeg derfor danne et aksjeselskap der jeg ikke kunne eie mer enn

49 % av aksjene, mens 51 % måtte eies av yngre fiskere. Jeg overførte 51 % av aksjene til 3 menn som da var mannskap på Seira. Siden de hadde aksjemajoriteten kunne de forlange salg av fartøyet dersom de fant det mest lønnsomt. Dette kom til å skje da Seira brant. For å beholde kvota som nå var blitt omsettelig og mer og mer verdifull, måtte ny båt anskaffes. Men mannskapet sa nei, de ønsket kvota solgt til høystbydende uansett hvorhen. Ved hjelp av advokat og assuransebeløpet for Seira klarte vi å beholde kvota i Båtsfjord”.

I 1965 giftet Arnulf seg med Astrid Myhre og flyttet fra Været til Fjorden. De har datteren Inger Lise samt to barnebarn. De bor i Vadsø.

Arnulf er svært sprek til tross for sine 84 år, og hukommelsen er som nevnt bemerkelsesverdig. Han er derfor et oppkomme av lokalhistoriske opplysninger, ikke minst når det gjelder Makkaur. Det er følgelig alltid både interessant og lærerikt å ta en prat med ham.

”Seira” ved Condrad Carlsen bruket

Kjære lesere. Stortinget 29. november 2010

I år fikk jeg det hyggelige oppdraget fra Alex å skrive en liten julehilsen til bladet. Julehilsen til Museumslaget tenker jeg. Det er på et vis dobbelt riktig. Julen er for meg og mange med meg den delen av året da man er mest opptatt av historie og tradisjon. Desembermåneden er jo full av samtaler og diskusjoner om hva det betyr å feire en tradisjonell jul. Hvilke sorter bakes når man baker de syv slag? Hva er den tradisjonelle julemiddagen? Skal man ha plast eller organisk juletre? Er det gran eller furu som er juletreet? Når

treet skal pyntes blir det gjerne diskusjoner om hva det skal pyntes med og så videre, og så videre. Varme gode diskusjoner som skaper den gode forventningen om hygge og kos.

I går kveld var jeg på julekonsert i Frogner kirke. Det var Nordlendingernes forenings kor som avholdt sin tradisjonelle julekonsert. For meg for første gang, men for veldig mange tilhørere var dette blitt en del av den tradisjonelle adventsfeiringen.

Nordlendingernes forening ble stiftet i 1862 av Ole Tobias Olsen fra Rana og salmedikteren Elias Blix fra Gildeskål. Foreningens formål er å samle kvinner og menn med interesse for Nord-Norge, og å virke for nordnorske interesser og utbre kjennskap til vår nordlige landsdel.

I tillegg blir foreningens aktiviteter en fin mulighet for nordlændninger til å møtes og dyrke litt sunn nasjonalisme og identitetsbygging.

Foreningen har altså på en måte litt den samme misjonen som historie og museumslaget. Bevare og formidle historie om Båtsfjord, til Båtsfjordinger hjemme og ute. Være arkivet vi kan hente fra når man på høvisk vis skal farge, forsterke og formidle en munter historie i godt selskap.

Livet på Stortinget er også slik at man blir oppmerksom på tradisjoner.

Stortinget er en gammel institusjon og over alt hvor man beveger seg er det bilder, malerier eller navn på saler som forteller Norges historie. Høsten med budsjettarbeid og budsjettdebatter oppleves nok også som en konservativ og tradisjonell prosess. En prosess der man utrustet med forskjellig politisk Ideologi lager modeller for å skape og fordele godene. Alt med det for øyet at det skal bli julefred og hygge for de fleste av oss.

Den 17. desember blir budsjettet vedtatt og kl 1620 setter jeg meg forhåpentligvis på flyet for å reise hjem til julefeiring med mine i Båtsfjord.

En riktig god jul og et godt nytt år ønskes dere alle.

Stortingsrepresentant

Frank Bakke-Jensen

Styre i BHML.

Styret i BHML består av Alex Bolle leder, Randi Sæther kasserer, Torbjørn Tangen sekretær, Bodil Persen og Gerd Karin Tobiasen styremedlemmer. Varamedlemmer er Vigdis Sørnes og Harald Wahl

I Afghanistan kan mannen nekte kona mat, vist hun nekter og ha sex med han.

Medlemmer.

Båtsfjord Historie og Museumslag har pr. i dag 61 medlemmer, men ønsker oss flere. **Bli medlem du også!**

Medlemskontingenten for 2011 er kr. 200, -, for alle medlemmer
Som medlem vil du få tilsendt medlemsbladet ” *Gammelt og Nytt*”. Som kommer ut 4 ganger i året. Medlemskontingenten kan du sende til Båtsfjord Historie og Museumslag v/ Randi Sætre, Schirmersvei 7. 9990 Båtsfjord.
Bankkontonr.:4930.12.92901

I Afghanistan er det forbudt for jenter å sykle.

Etterlysning!

Har du bilder eller ting som du vil gi til Museumet, ta gjerne kontakt, eller kom og besøk oss i Lensmannsgata 4

Eller du har ei god historie eller avisutklipp som du vil dele med oss?

For å få kjærligheten til å vare, er det viktig og være en god kysser. Da kan det hende at kona di glemmer at du aldri tar ut søpla.

Stoff til bladet

Har du stoff eller bilder som vi kan bruke i bladet, kan du sende det på mail til abolle@online.no eller til Alex Bolle Postboks 137, 9991 Båtsfjord. Alt stoff taes i mot med takk. Du kan også ta kontakt på mobil 91 77 52 92. Neste nr. vil komme ut i mars. Stoff til bladet må sendes innen 1. mars 2011